

О.І. Гришанович, студ., IV курс, гр. ОА-70, ФОФ
 Науковий керівник – к.е.н. Д.Л. Лозинський
 Житомирський державний технологічний університет

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ ВИТРАТ НА ЗБУТ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Сучасні тенденції розвитку економічних відносин на підприємствах України зумовлюють потребу надання управлінської інформації задля підвищення ефективності діяльності та удосконаленні методів управління. Діяльність будь-якого підприємства неможлива без витрат, що можуть бути пов'язані як із виробництвом, так і з управлінням даним суб'єктом господарської діяльності. На основі даних про розмір та види витрат, до яких в тому числі безпосередньо відносяться витрати на збут, працівники управлінського апарату підприємства одержують інформацію про використання ресурсів, унаслідок чого з'являється можливість здійснювати контроль та регулювати процес виробництва, приймати оптимальні управлінські рішення.

Основою системи управління підприємством є здійснення ефективного внутрішнього контролю за ключових напрямках його діяльності. Одним із елементів внутрішнього контролю є внутрішній аудит, за допомогою якого виявляються незаконні та нецілеспрямовані витрати. Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій показав, що проблема внутрішнього аудиту витрат розглядається багатьма вченими, серед яких слід виділити О.В. Шелковникову¹, яка у своїй роботі навела методiku аудиту витрат, Н.М. Левченко та О.О. Яговець² розглядають питання значимості внутрішнього аудиту витрат господарської діяльності підприємства, а також роблять акцент на понятті ефективності внутрішнього аудиту витрат. Г.В. Бандрівська³ розглядає теоретичні аспекти аудиту витрат через призму міжнародних стандартів аудиту. Місце і роль обліку в управлінні витратами було досліджено І.О. Драганом⁴. Всі дослідження зазначених авторів є надзвичайно актуальними і доповнюють один одного. Результати їх досліджень мають велике значення для розвитку теорії і практики аудиту витрат на збут.

Будь-яке підприємство як суб'єкт господарської діяльності має свої особливості системи управління, які необхідно першочергово враховувати при організації внутрішнього аудиту як взагалі, так і за окремими його об'єктами. Організація внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства, насамперед, залежить від правильної організації їхнього обліку, яка ґрунтується на точній, достовірній, неупередженій, своєчасній інформації, джерелом якої і є бухгалтерський облік. Узагальнюючи основні напрямки проведення внутрішнього аудиту витрат на збут та з метою його удосконалення, доцільно визначити основні його етапи (рис. 1).

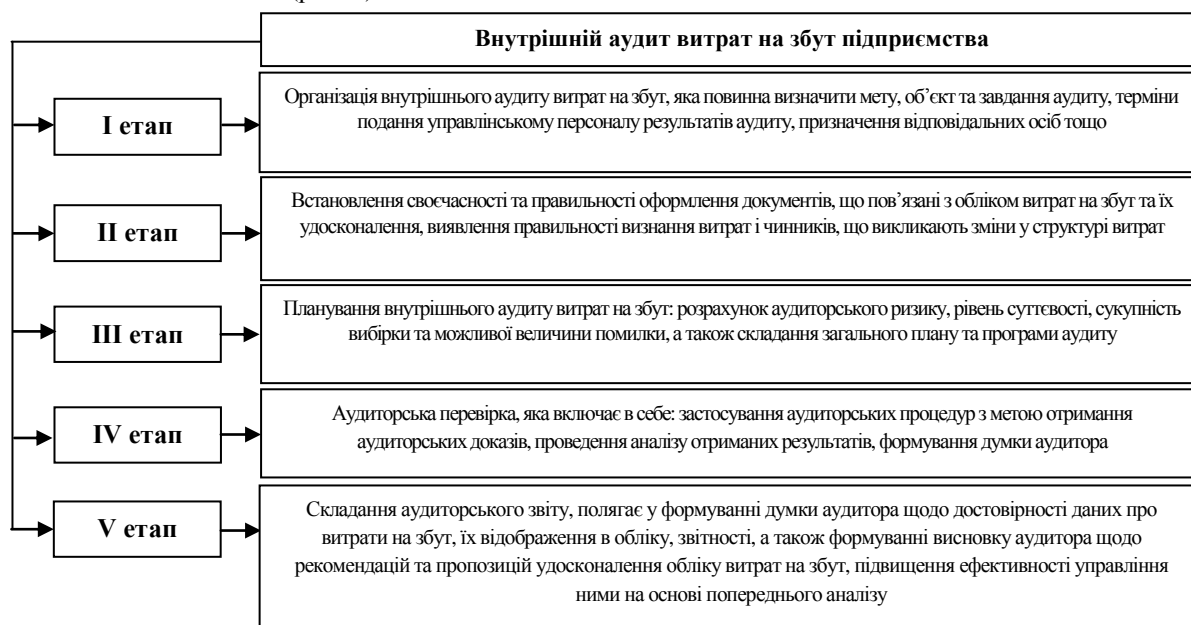

Рис. 1. Основні етапи проведення внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства⁵

Об'єктом проведення внутрішнього аудиту витрат на збут є господарські операції з обліку витрат на збут, які відображені в первинних документах та облікових регістрах. Метою проведення внутрішнього аудиту витрат на збут є одержання повної та достовірної інформації з обліку витрат на збут підприємства.

Аудитор як джерело отримання аудиторських доказів при проведенні внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства повинен використовувати: елементи облікової політики, що стосуються обліку витрат,

зокрема витрат на збут, їх визнання; форми первинних документів з обліку витрат на збут, на основі яких формується фінансовий результат підприємства; облікові регістри (Журнал 5, 5А, Головна книга); рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, накладні вимоги, платіжні вимоги, платіжні доручення, акти виконаних робіт (наданих послуг), звіти матеріально-відповідальних осіб тощо; накази, розпорядження, пояснювальні записки; фінансова, статистична, податкова, соціальна, внутрішня звітність; законодавчі та нормативні акти; акти ревізій, аудиторські висновки та інші документи, які відображають господарську діяльність підприємства.

При визначенні достатності аудиторських доказів аудитор повинен враховувати такі фактори: а) наявність можливості співставлення висновків, зроблених в результаті використання доказів, отриманих з різних джерел; б) аудиторські докази, отримані в письмовій формі, є більш доказовими, ніж отримані в усній формі; в) зовнішні докази є більш доказовими, ніж внутрішні за умови неефективної системи обліку і контролю.

Якщо при проведенні аудиту не представлені необхідні документи в повному обсязі або достатні аудиторські докази щодо певних операцій аудитором не зібрані, аудитор повинен відобразити це в акті (письмовому документі, який представляється керівництву підприємства), у зв'язку з чим повинно бути розглянуте питання про надання аудиторського висновку, який відрізняється від безумовно-позитивного.

Внутрішній аудитор повинен спланувати свою роботу так, щоб правильно і своєчасно завершити аудиторську перевірку. Для виконання плану аудитор повинен підготувати в письмовій формі програму аудиторської перевірки. Програма аудиту – це документ, що містить: завдання аудиту для конкретного об'єкта (системи контролю певних господарських операцій, залишків на рахунках бухгалтерського обліку, циклу господарських операцій тощо); процедури, необхідні для виконання поставлених завдань; обсяги і терміни їх виконання⁶.

Як засвідчують проведені науковцями дослідження, внутрішній аудит, який проводиться з метою встановлення достовірності облікових даних, не може задовольняти інформаційні потреби системи управління підприємством. Тому, саме внутрішній аудит набуває в сучасних умовах господарювання важливого значення та повинен забезпечити якість і надійність інформації як один з видів контролю. Таким чином, можна зробити висновок, що проведення внутрішнього аудиту витрат на збут дає змогу підприємству перевірити та оцінити систему управління витратами, а також підвищити ефективність господарської діяльності підприємства як в цілому, так і окремих його структурних підрозділів. Для організації внутрішнього контролю витрат на збут необхідно здійснювати регулярний контроль правильності їх формування. До етапів проведення внутрішнього аудиту витрат на збут підприємства віднесено: об'єкт, мета, завдання, планування внутрішнього аудиту витрат на збут, аудиторська перевірка та узагальнюючі процедури щодо складання аудиторського звіту.

Отже, ефективний внутрішній аудит витрат на збут сприятиме функціонуванню ефективної системи бухгалтерського обліку, запобігатиме виникненню порушень, сприятиме успішному розвитку компанії в умовах жорсткої конкурентної боротьби та посилення впливу різного роду ризиків на діяльність підприємства.

¹ Шелковникова О.В. Аудит витрат підприємства як складова внутрішньофірмових стандартів / О.В. Шелковникова // Наукові праці КНТУ / Економічні науки. – 2010. – № 17. – С. 132–147.

² Левченко Н.М. Внутрішній аудит витрат як одна з функціональних складових інформаційного забезпечення управління витратами підприємства / Н.М. Левченко, О.О. Яговець // Економічний простір. – 2010. – № 34. – С. 178–187.

³ Бандрівська Г.В. Теоретичні аспекти аудиту витрат / Г.В. Бандрівська // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування : зб. наук. пр. – 2009. – № 4 (48). – С. 57–64.

⁴ Драган О.І. Облік у системі функцій управління витратами / О.І. Драган // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 16.

⁵ Бавдис Н.М. Основні етапи організації внутрішнього аудиту витрат в системі управління підприємством / Н.М. Бавдис [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/17580/1/2-Bavdys-8-9.pdf>.

⁶ Немченко В.В. Практичний курс внутрішнього аудиту / В.В. Немченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://pidruchniki.ws/1246122036906/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/planuvannya_roboti_vnutrishnogo_auditora.